

PASIŪLYMAS KEISTI LIETUVOS RESPUBLIKOS PARTNERYSTĖS SUTARTĮ IR (AR) 2014–2020 M. EUROPOS SĄJUNGOS FONDŲ INVESTICIJŲ VEIKSMŲ PROGRAMĄ

2018 m. birželio mėn.

2014–2020 METŲ EUROPOS SĄJUNGOS FONDŲ INVESTICIJŲ VEIKSMŲ PROGRAMOS (TOLIAU – VEIKSMŲ PROGRAMA) 1 PRIORITETAS „MOKSLINIŲ TYRIMŲ, EKSPERIMENTINĖS PLĖTROS IR INOVACIJŲ SKATINIMAS“

SIŪLOMAS PAKEITIMAS

Pakeisti Veiksmų programos II skirsnio „Prioritetų aprašymas“ 1 prioriteto „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ lentelės „Prioriteto veiklos rezultatų peržiūros planas“ finansinio rodiklio eilutę taip:

Prioriteto veiklos rezultatų peržiūros planas

Rodiklio rūšis (įgyvendinimo žingsniai, finansinis, produkto ir rezultato rodiklis)	Rodiklio apibrėžimas arba įgyvendinimo žingsnis	Matavimo vienetas	Fondas	Regiono kategorija	Tarpinė reikšmė (2018)	Siektina reikšmė (2023)	Duomenų šaltinis	Rodiklių tinkamumo pagrindimas
Finansinis rodiklis	Bendra tinkamų finansuoti išlaidų suma pripažinta tinkama deklaruoti EK	Eurai	ERPF	Mažiau išsivystęs	132.864.048 93.420.056	798.680.983	Duomenys iš projektų	Privalomas rodiklis, kuris atspindi finansinę prioriteto įgyvendinimo pažangą.

TEISINIS PAGRINDAS

2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendrosios nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL 2013, L 347, p. 320) 30 ir 96 straipsniai.

PAKEITIMO PAGRINDIMAS*:

1. Siūlomo pakeitimo priežastys ir svarba.

Nuo 2014 m., kai buvo patvirtinta Partnerystės sutartis ir Veiksmų programa, pasikeitė prielaidos, kurios buvo taikomos apskaičiuojant veiklos rezultatų peržiūros plano finansinio rodiklio tarpinę reikšmę (2018 m.).

PRIELAIDOS, RENGIANT VP:

ŠMM: Pirmąsias sutartis planuojama sudaryti 2-aisiais periodo metais (2015 m.), t. y. vieneriais metais anksčiau negu pasirašytos pirmosios sutartys 2007–2013 m. periodu. Todėl 5-aisiais periodo metais (2018 m.) planuojama didesnė panaudotų ir pripažintų deklaruotinomis EK lėšų suma, negu 2007-2013 m. tematiškai atitinkančių Ekonomikos augimo veiksmų programos 1.1 uždavinio "Sustiprinti viešą ir privačią mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bazę" priemonių faktinė 5-ais periodo metais (2011 m.) pasiekta reikšmė, kuri sudarė 22 proc. Siektina reikšmė yra mažesnė nei 2012 m. pasiekta reikšmė, nes atsižvelgta į galimus vėlavimus pirmaisiais periodo metais derinant ir tvirtinant teisės aktus ir kitus priemonių įgyvendinimui būtinus dokumentus. Taip pat įvertintas laikas, reikalingas patvirtinti Sumanią specializacijos strategiją, kuri šiame prioritete lems tam tikrą specifiką planuojant kvietimus/projektų sąrašus. Po minėtos Strategijos patvirtinimo reikės patvirtinti visą eilę nacionalinių dokumentų bei atlikti projektinių pasiūlymų atranką, ir tik tuomet ministro įsakymu bus patvirtinti valstybės projektų sąrašai (6 proc. veiklos lėšų rezervas bus paskirstytas projektams po 2019 m.).

ŪM: Atsižvelgiant į tai, kad priemonės planuojama pradėti įgyvendinti 2016 metais, planuojant finansinio rodiklio tarpinę reikšmę, 5-ieji 2014–2020 m. periodo metai (2018 m.) prilyginti 5-iesiems 2007–2013 periodo metams (2011 m.). Iki 2011–12–31 pagal visas MMTP priemones, įgyvendinusias Ekonomikos augimo veiksmų programos 1.3 uždavinį "Padidinti MTTP veiklos aktyvumą privačiame sektoriuje" ir 1.4 uždavinį "Pagerinti žinių ir technologijų sklaidos terpę, skatinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą MTTP srityje", pripažinta deklaruotinomis EK 15 proc. skirtų lėšų. Dėl to planuojama, kad 2018 m. deklaruotinomis bus pripažinta 15 proc. skirtų lėšų (6 proc. veiklos lėšų rezervas bus paskirstytas projektams po 2019 m.).

VEIKSNIAI, PADARĘ ĮTAKĄ PIRMINĖMS PRIELAIDOMS:

Veiksmų programos rengimo metu buvo planuota, kad 1 prioriteto investicijos bus pradėtos vieneriais metais anksčiau nei praėjusiame laikotarpyje, tačiau skaičiuojant finansinį veiklos peržiūros rodiklį nebuvo įvertinta:

1) 2016 m. Finansų ministerijos užsakymu buvo įvertinta 2014–2020 metų suplanuotų intervencijų MTEPI srityje logika ir remiantis vertinimo rekomendacijomis 2017 m. Lietuva 67 510 800 eurų (be veiklos rezervo) perskirstė iš viešosios MTEPI veiklos į privačią MTEPI veiklą, siekiant paskatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą. Perskirstytos lėšos buvo skirtos naujoms investicijoms (į inovacijų startuolius „Inostartas“, didelės apimties mokslo ir verslo projektus „Intelektas-2“, sumanios specializacijos fasilitavimui „Inogeb LT“; moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai „Intelektas. Bendri mokslo-verslo projektai“), lėšų perskirstymas ir investicijoms reikalingų dokumentų parengimas užtruko ir didžioji dalis investicijų bus pradėta įgyvendinti **2018 m. II ketv.**, tačiau perskirstytos lėšos bus investuojamos efektyviau, nes vertinimai rodo, kad investicijos į privačius MTEPI yra efektyvesnės, nei į viešuosius MTEPI. **Dėl šių priežasčių deklaruota 11 476 836 eurų (17 proc. nuo 67 510 800 mln.) mažiau nei planuota.**

2) **102 119 584 eurų** (be veiklos rezervo) investicijų į mokslo ir studijų institucijų infrastruktūrą („Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų infrastruktūros plėtra ir integracija į europines infrastruktūras“) negalėjo būti pradėtos dėl aukštojo mokslo reformos (2017 m.

birželio 29 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas Nr. XIII-533 „Dėl Valstybinių universitetų tinklo optimizavimo plano patvirtinimo“), nes nuo reformos įgyvendinimo pradžios nebuvo aišku kiek universitetų Lietuvoje liks (pirminis reformos pasiūlymas buvo, kad Lietuvoje turi likti 3 universitetai iš 14), galiausiai nuspręsta palikti 9 universitetus iš 14. Dėl to peržiūrėti suplanuotų projektų sąrašai (pvz., dėl šios reformos buvo atsisakyta Lietuvos edukologijos universiteto projekto, nes šio universiteto veikla konsoliduojama). Šiuo metu valstybės projektų sąrašas sudarytas ne už visą skirtą sumą. **Dėl šių priežasčių deklaruota 17 360 329 mln. eurų (17 proc. nuo 102 119 584 eurų) mažiau nei planuota.**

3) Finansinių priemonių įgyvendinimas. 2014–2020 m. programavimo periodu atsižvelgiant į naujus reikalavimus (pvz., privalomas išankstinis vertinimas, kuri atliekant paaiškėja naujos aplinkybės, darančios įtaką finansinių priemonių įgyvendinimui), taip pat į vėluojančias gaires šalims narėms ženkliai **vėlavo fondų fondų steigimas.**

Steigiant **Verslo finansavimo fondą** užtruko derybos su tarptautine institucija, kadangi Verslo finansavimo išankstiniame vertime, kuris patvirtintas 2015 m. kovo mėn., buvo nustatyta, kad rizikos kapitalo priemonės turi būti įgyvendinamos nacionalinei institucijai bendradarbiaujant su tarptautine institucija. Buvo deramasi su Europos investicijų fondu ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros banku siekiant palankiausio fondo įgyvendinimo modelio Lietuvai. Užsitęsus deryboms su tarptautinėmis institucijomis Verslo finansavimo fondas įsteigtas tik 2016–04–15, o iš 1 prioriteto lėšų įgyvendinamos rizikos kapitalo priemonės, kurių įgyvendinimas nuo priemonės paskelbimo iki realių investicijų į įmones užtrunka dėl jų įgyvendinimo specifiškumo (daugiaetapė rizikos kapitalo fondų valdytojų atranka, privačių lėšų pritraukimo procesas, kuris tęsiasi ~12–18 mėn. ir pan.). Šiuo metu fondų fondo valdytoja baigia atlikti finansinių tarpininkų, kurie įgyvendins rizikos kapitalo priemones, atranką.

2017 m. atsiradus poreikiui įgyvendinti naują rizikos kapitalo priemonę mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veikloms buvo atliktas naujas išankstinis vertinimas, kuris nustatė tokios priemonės poreikį ir rinkos trūkumą. Išankstinio vertinimo atlikimas pagal Reglamente Nr. 1303/2013 nustatytus reikalavimus reikalauja daug laiko, todėl priemonė rinkai buvo paskelbta tik 2018 m. gegužės mėn.

Dėl išvardintų priežasčių užtruko 22 600 000 eurų vertės finansinių priemonių steigimas, o deklaruotinių lėšų užlaikoma **3 842 000 eurų** (17 proc. nuo 22 600 000 eurų).

4) 1 prioriteto tarpinė finansinio rodiklio reikšmė nustatyta neatsižvelgus į tą faktą, jog dalis 1 prioriteto lėšų (6 proc. arba 47 920 859¹ eurų) sudaro veiklos lėšų rezervą, kuris pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 23 straipsnį gali būti projektų finansavimui naudojamas tik nurodytame straipsnyje numatytu atveju ir ne anksčiau kaip 2019 metai. 2007–2013 m. Ekonomikos augimo veiksmų programos atitinkamų uždavinių finansinio rodiklio procentinis dydis, kuris pritaikytas planuojant 1 prioriteto finansinio rodiklio tarpinę reikšmę, apskaičiuotas nuo visų 2007–2013 m. Ekonomikos augimo veiksmų programos šių uždavinių finansavimui numatytų lėšų. 1 prioriteto finansinio rodiklio tarpinės reikšmės dydis apskaičiuotas nustatant procentinę dalį irgi nuo visų 1 prioriteto finansavimui numatytų lėšų (t. y. nuo 789 680 983), nors laikotarpiu iki 2018 m. pab. galima projektams skirstyti 1 prioriteto lėšų suma (be veiklos rezervo lėšų) sudaro 741 760 124 eurų. Teisingai taikant rėmimosi istoriniais duomenimis principą, 1 prioriteto finansinio rodiklio tarpinė reikšmė turėjo būti nustatyta eliminavus tą 1 prioriteto lėšų sumą, kuri iki 2018 m. pab. negali būti naudojama. Taigi tarpinė finansinio rodiklio reikšmė remiantis istoriniais 2007–2013 m. periodo duomenimis apskaičiuotina nustatant 17 proc. nuo 1 prioriteto finansavimo be lėšų rezervo, todėl Veiksmų programoje nustatyta tarpinė finansinio rodiklio reikšmė taikant šį principą turėtų **sumažėti 6 764 827 eurų**².

¹ Bendrijos finansavimas ir nacionalinis finansavimas

² 132 864 048 -(741 760 124*0,17)=6 764 827

Dėl šių priežasčių iš viso 1 prioritete iki 2018 m. pab. bus deklaruota 39 443 992 eurų³ mažiau, nei planuota.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad 2018 m. kovo 7 d. Europos Komisija paskelbtoje metinėje Lietuvos ekonominės ir socialinės padėties bei rekomendacijų įgyvendinimo pažangos ataskaitoje teigiama, kad Lietuvos ekonomika auga, tačiau numatoma, kad darbo užmokestis toliau didės sparčiau nei našumas, nes išliks žemas absoliutus darbo užmokesčio lygis ir įtampa darbo rinkoje. Todėl konkurencingumui išlaikyti bus labai svarbu didinti našumą. Siekiant didinti našumą, reikės kelti darbo jėgos kvalifikaciją ir pasitelkti daugiau šiuolaikinių technologijų bei inovacijų, ypač privačiajame sektoriuje. Ataskaitoje teigiama, kad viešųjų išlaidų moksliniams tyrimams ir taikomajai veiklai efektyvumas tebėra mažas, o įmonės ir mokslo bendruomenė vis dar mažai bendradarbiauja. Siekiant užtikrinti tvarų šalies ekonomikos augimą, investicijos į mokslinius tyrimus, eksperimentinę plėtrą ir inovacijas yra labai svarbios Lietuvoje.

2. Siūlomo pakeitimo indėlis siekiant Europos Sąjungos pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos tikslų.

Nėra.

3. Siūlomo pakeitimo indėlis siekiant numatytų Partnerystės sutarties ir Veiksmų programos tikslų ir prioritetų.

Nėra.

4. Siūlomo pakeitimo įtaka Veiksmų programos stebėsenos rodikliams, jų pasiekimui ir veiklos peržiūros rodiklių pasiekimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, vykdymui.

Mažinama veiklos rezultatų peržiūros plano finansinio rodiklio tarpinė reikšmė (2018 m.).

5. Siūlomo pakeitimo poveikis Veiksmų programos finansavimo planui (lėšų paskirstymui pagal Veiksmų programos prioritetus), išlaidų pasiskirstymui pagal išlaidų kategorijas nustatytas Veiksmų programoje.

Nėra.

6. Siūlomo pakeitimo poveikis Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų panaudojimui ir Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų naudojimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, vykdymui.

Siūlomas pakeitimas turės įtakos Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų naudojimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, vykdymui, t. y. atitinkamai bus patikslinta lėšų suma, kuri turi būti panaudota iki 2018 m. pab.

7. Siūlomo pakeitimo poveikis Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, nacionalinių lėšų ir veiklos lėšų rezervo paskirstymui Veiksmų programos prioritetams įgyvendinti, kuris patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu.

³ 11 476 836 + 17 360 329 + 3 842 000 + 6 764 827 = 39 443 992

Nėra.

8. Siūlomo pakeitimo poveikio analizė (nurodoma esama situacija, numatomas (-i) pokytis (-čiai) ir tikėtinas jo (jų) poveikis).

Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2014 m., kai buvo patvirtinta Partnerystės sutartis ir Veiksmų programa, pasikeitė prielaidos, kurios buvo taikomos apskaičiuojant veiklos rezultatų peržiūros plano finansinio rodiklio tarpinę reikšmę (2018 m.), nustatoma nauja tarpinė reikšmė, kuri geriau atitiks 2018 m. siekiamus ES fondų lėšų investavimo spartos tikslus.
